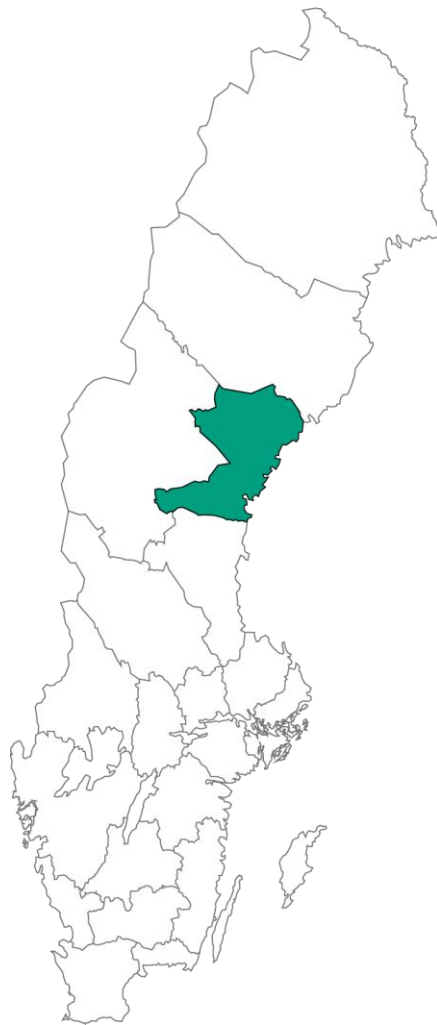

Folkhälsoarbetet i Västernorrlands län 2022

Denna titel kan laddas ner från: www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/. En del av våra titlar går även att beställa som ett tryckt exemplar, se våra [kundtjänst och köpvillkor](#).

Citera gärna Folkhälsomyndighetens texter, men glöm inte att uppge källan. Bilder, fotografier och illustrationer är skyddade av upphovsrätten. Det innebär att du måste ha upphovspersonens tillstånd att använda dem.

© Folkhälsomyndigheten, 2023.

Artikelnummer: 23159-16

Innehåll

Sammanfattning – arbetet med folkhälsa i Västernorrlands län	4
De viktigaste resultaten.....	4
Vi kartlägger för att stärka folkhälsoarbetet	6
Så här gjorde vi.....	6
Så här svarade kommunerna på enkäten	8
Organisering – sammanfattande kommentarer.....	8
Styrning – sammanfattande kommentarer	9
Inriktning – sammanfattande kommentarer	12
Samverkan – sammanfattande kommentarer	15
Så här svarade regionen på enkäten.....	18
Organisering	18
Styrning	18
Inriktning	18
Samverkan	18
Så här svarade länsstyrelsen på enkäten.....	19
Organisering	19
Styrning	19
Inriktning	19
Samverkan	20
Bilaga – deltagande kommuner i länet	21
Vill du veta mer?	22
Folkhälsopolitiken ger oss en gemensam riktning	22
Uppföljning av folkhälsan är ett viktigt stöd	22

Sammanfattning – arbetet med folkhälsa i Västernorrlands län

I den här rapporten har vi sammanställt resultaten från två enkätundersökningar som beskriver hur kommunerna, regionen och länsstyrelsen i Västernorrlands län arbetar med folkhälsa. Informationen samlades in under hösten 2022 och rapporten kan ses som en nulägesbild. Syftet är att bidra med kunskap om hur arbetet är organiserat och hur förutsättningarna ser ut. Resultaten kan användas som ett underlag för fortsatt diskussion i syfte att stärka folkhälsoarbetet.

De viktigaste resultaten

Kommunerna

I Västernorrlands län uppger fem av sex kommuner att folkhälsoarbetet ingår i något av deras styrdokument. Bland kommunerna i länet är det vanligast att folkhälsoarbetet ingår i ett styrdokument med mål och budget för hela organisationen (fyra av fem kommuner). I landet som helhet är det vanligast att folkhälsoarbetet ingår i ett styrdokument med mål och budget för hela organisationen (53 procent) eller i ett separat styrdokument för folkhälsoarbetet (policy, strategi, plan) (53 procent).

Bland kommunerna i Västernorrlands län är flera olika områden lika prioriterade i folkhälsoarbetet. Bland landets samtliga kommuner är det vanligast att ”det tidiga livets villkor” är det mest prioriterade området i folkhälsoarbetet under 2022 (50 procent).

En majoritet av kommunerna uppger att det finns ett särskilt nätverk för folkhälsoarbetet i länet eller ett särskilt nätverk för särskilda sakfrågor inom folkhälsoarbetet. Det vanligaste är ett särskilt nätverk för folkhälsoarbetet. I riket som helhet är det lika vanligt att det finns ett särskilt nätverk för folkhälsoarbetet (71 procent) som att det finns ett särskilt nätverk för särskilda sakfrågor inom folkhälsoarbetet (71 procent).

Regionen

I Region Västernorrland ingår regionens folkhälsoarbete i fem styrdokument. Samtliga regioner i landet anger att organisationens folkhälsoarbete ingår i ett eller flera styrdokument.

Länsstyrelsen

Vid Länsstyrelsen Västernorrland ingår folkhälsa i organisationens beslutade målstyrning inklusive dess uppföljning på följande sätt:

- Som ett perspektiv som ska beaktas.
- Som en del av uppföljningen och återrapporteringen (till exempel tertiärrapporter eller årsredovisning).

Folkhälsa ingår i samtliga länsstyrelsernas beslutade målstyrning och uppföljning. Vanligast är att folkhälsa ingår som ett perspektiv som ska beaktas (18 av 21 länsstyrelser).

Vi kartlägger för att stärka folkhälsoarbetet

Folkhälsomyndigheten och länsstyrelserna fick våren 2022 i uppdrag av regeringen att stärka det regionala och lokala folkhälsoarbetet och implementeringen av folkhälsopolitiken. I uppdraget ingick att genomföra en kartläggning.

Kartläggningen ger en bild av det svenska folkhälsoarbetet och hur dess förutsättningar ser ut på lokal och regional nivå. Resultaten kan användas som ett underlag för att utveckla arbetet och samarbetsformerna framåt.

I denna rapport redovisas resultaten för kommunerna, regionen och länsstyrelsen i Västernorrlands län.

Så här gjorde vi

Kartläggningen omfattar data från kommuner, regioner och länsstyrelser. Den är uppdelad i två delar:

- Data från kommuner och regioner samlades in av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) hösten 2022 via webbenkäten Medlemsenkät folkhälsa.
- Data från länsstyrelserna samlades in av ett statistik- och analysföretag (på uppdrag av Folkhälsomyndigheten) hösten 2022 via en separat webbenkät.

Statistik- och analysföretaget Statisticon fick i uppdrag att bearbeta, analysera och sammanställa svaren från båda enkäterna. Enkäterna redovisas i separata avsnitt i rapporten. Kommunernas resultat redovisas grupperat (det vill säga på aggregerad nivå) genom stapeldiagram och tabeller. Eftersom regionens och länsstyrelsens svar kommer från en enstaka organisation redovisas de i sammanfattande texter.

I alla diagram och tabeller redovisas (n) i rubriktexten, där (n) står för hur många kommuner som besvarat frågan. Resultaten från undersökningen redovisas som totaler och procentandelar. Procentandelar har beräknats som procent av de organisationer som besvarat frågan (det vill säga gruppen ”ej svar” har exkluderats). Summan av procentandelarna blir inte alltid exakt 100, vilket beror på en avrundning av siffrorna.

Metod för kommun- och regiondata

SKR:s enkät riktades till Sveriges samtliga 290 kommuner och 21 regioner. 247 kommuner och 21 regioner svarade, vilket ger en svarsfrekvens på 85 respektive 100 procent.

I Västernorrlands län svarade sex av sju kommuner, vilket ger en svarsfrekvens på 86 procent. Vilka kommuner som svarade kan du se i bilagan på sidan 21. Bland de sex svarande kommunerna finns en variation i partiellt bortfall (det vill säga när svar saknas för minst en fråga, men inte alla frågor, för en organisation). I Västernorrlands län har ingen kommun besvarat samtliga frågor de fått. Det partiella bortfallet varierar mellan att enstaka frågor är obesvarade och att det för vissa kommuner saknas svar på flera frågor.

I kommunerna i Västernorrlands län är det vanligast att enkäten besvarats av en strateg på förvaltningsövergripande nivå.

I Region Västernorrland har enkäten besvarats av en folkhälsochef.

I denna rapport redovisas resultaten av ett urval frågor från enkäten. Kommunernas resultat ser du från sidan 8 och regionens resultat på sidan 18.

Metod för länsstyrelsedata

Länsstyrelseenkäten riktades till Sveriges samtliga 21 länsstyrelser. Alla länsstyrelser svarade, vilket ger en svarsfrekvens på 100 procent.

Vid Länsstyrelsen Västernorrland deltog en chef, en funktion med ansvar för det strategiska och generella folkhälsoarbetet samt en person med annan funktion i arbetet med att besvara enkäten.

I denna rapport redovisas resultaten av ett urval frågor från enkäten. Länsstyrelsens resultat ser du från sidan 19.

Så här svarade kommunerna på enkäten

Organisering – sammanfattande kommentarer

I Västernorrlands län är det vanligast att kommunerna har en strategisk funktion eller person för folkhälsoarbetet på tjänstepersonnivå.

Så här är folkhälsoarbetet organiserat

Tabell 1. Hur har ni organiserat folkhälsoarbetet på tjänstepersonnivå? Svar från kommuner i Västernorrlands län (n=6) respektive kommuner i hela Sverige (n= 239).

Svarsalternativ	Västernorrlands län (procent)	Riket (procent)
En egen avdelning eller enhet för folkhälsoarbetet	1 (17)	11 (5)
En strategisk funktion eller person för folkhälsoarbetet	4 (67)	145 (61)
Annan lösning	1 (17)	83 (35)

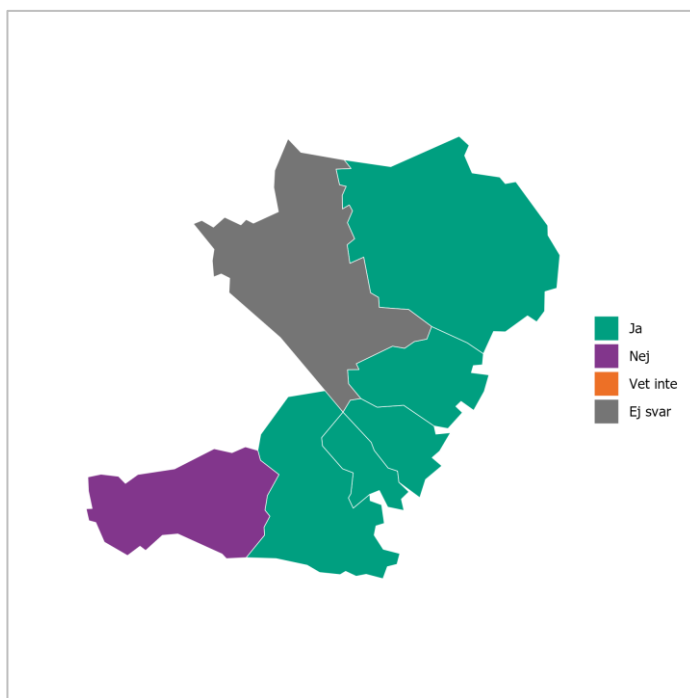
Styrning – sammanfattande kommentarer

I Västernorrlands län uppger fem av sex kommuner att folkhälsoarbetet ingår i något av deras styrdokument. Bland kommunerna i länet är det vanligast att folkhälsoarbetet ingår i ett styrdokument med mål och budget för hela organisationen (fyra av fem kommuner).

Samtliga styrdokument där folkhälsoarbetet ingår är politiskt antagna.

Folkhälsoarbete i styrdokument

Diagram 1. Ingår organisationens folkhälsoarbete i något styrdokument? Svar från kommuner i Västernorrlands län (n=6).

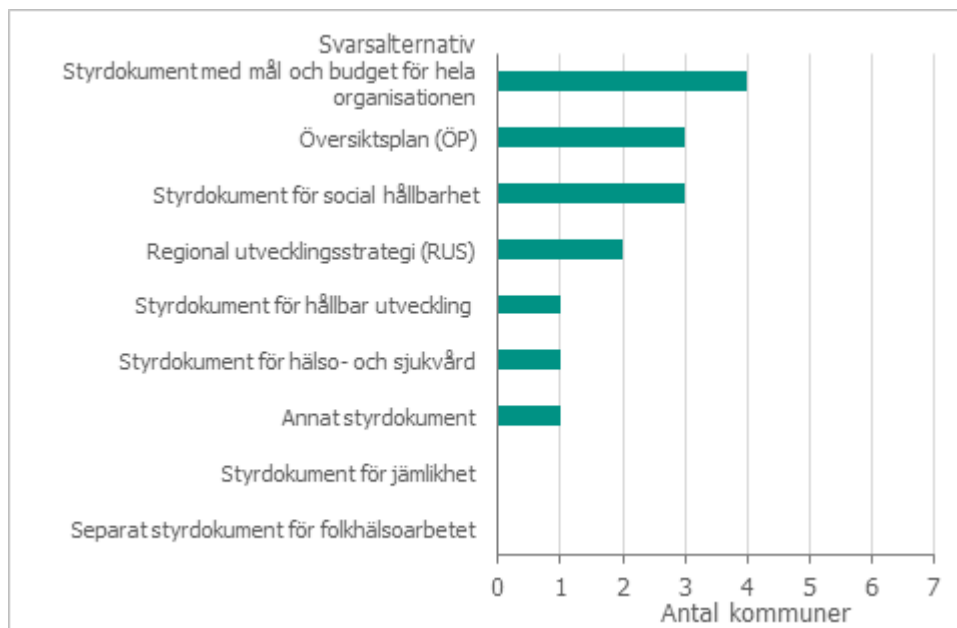

Tabell 2. Ingår organisationens folkhälsoarbete i något styrdokument? Svar från kommuner i Västernorrlands län (n=6) respektive kommuner i hela Sverige (n= 247).

Svarsalternativ	Västernorrlands län (procent)	Riket (procent)
Ja	5 (83)	218 (88)
Nej	1 (17)	18 (7)
Vet inte	0 (0)	11 (4)

Styrdokument som omfattar folkhälsoarbete

Diagram 2. I vilket eller vilka styrdokument ingår organisationens folkhälsoarbete? Flera svarsalternativ kan väljas. Frågan ställs till kommuner som svarat att kommunens folkhälsoarbete ingår i något styrdokument. Svar från kommuner i Västernorrlands län (n=5).

Tabell 3. I vilket eller vilka styrdokument ingår organisationens folkhälsoarbete? Flera svarsalternativ kan väljas. Frågan ställs till kommuner som svarat att kommunens folkhälsoarbete ingår i något styrdokument. Svar från kommuner i Västernorrlands län (n=5) respektive kommuner i hela Sverige (n= 215).

Svarsalternativ	Västernorrlands län (procent)	Riket (procent)
Styrdokument med mål och budget för hela organisationen	4 (80)	115 (53)
Översiktsplan (ÖP)	3 (60)	76 (35)
Styrdokument för social hållbarhet	3 (60)	53 (25)
Regional utvecklingsstrategi (RUS)	2 (40)	67 (31)
Styrdokument för hållbar utveckling	1 (20)	66 (31)
Styrdokument för hälso- och sjukvård	1 (20)	41 (19)
Annat styrdokument	1 (20)	42 (20)
Styrdokument för jämlikhet	0 (0)	27 (13)
Separat styrdokument för folkhälsoarbetet	0 (0)	114 (53)

Politiskt antagna styrdokument

Tabell 4. Är styrdokumentet politiskt antagna och i så fall av vilket organ? Enbart svar från kommuner som på föregående fråga har uppgett att de har styrdokument som listas nedan. Svar från kommuner i Västernorrlands län (n=3) som besvarat minst en av delfrågorna om var styrdokumentet är antagna.

Delfråga	Ja, beslutad av styrelse/ fullmäktige (procent)	Ja, beslutad av nämnd (procent)	Ja, beslutad av förvaltning (procent)	Nej (procent)	Vet inte (procent)
Styrdokument för hållbar utveckling (exempel Agenda 2030)	1 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Styrdokument för social hållbarhet	2 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Styrdokument för jämlikhet	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Styrdokument för hälso- och sjukvård (exempel nära vård, framtidens hälso- och sjukvård, eller liknande)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Separat styrdokument för folkhälsoarbetet (policy, strategi, plan)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Annat styrdokument	0 (0)	1 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)

Inriktning – sammanfattande kommentarer

Bland kommunerna i Västernorrlands län är flera olika områden lika prioriterade i folkhälsoarbetet.

Av de två kommuner i länet som uppger ”jämlig hälsa” som ett prioriterat område svarar en kommun att de tillsammans med regionen i länet har prioriterat gemensamma mål och insatser inom detta område under 2022.

Prioriterade områden inom folkhälsoarbetet

Diagram 3. Vilka områden är mest prioriterade i folkhälsoarbetet under 2022 (baserat på den nationella folkhälsopolitikens mål och målområden)? Mer än ett svarsalternativ kan anges. Svar från kommuner i Västernorrlands län (n=6).

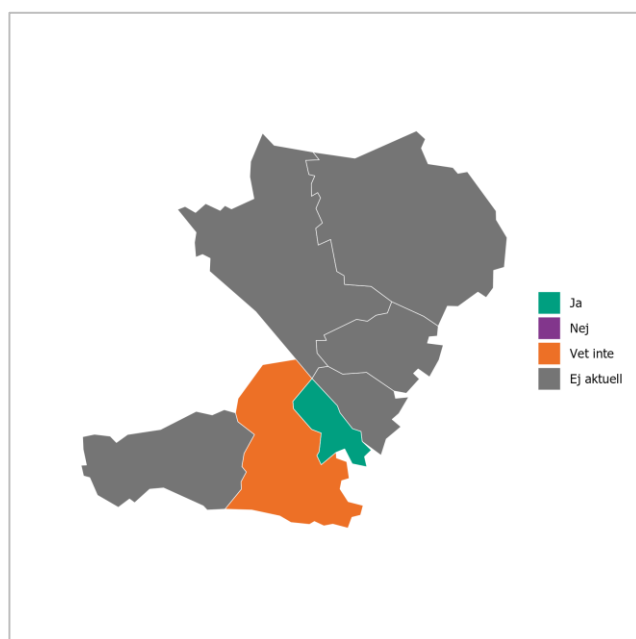

Tabell 5. Vilka områden är mest prioriterade i folkhälsoarbetet under 2022 (baserat på den nationella folkhälsopolitikens mål och målområden)? Mer än ett svarsalternativ kan anges. Svar från kommuner i Västernorrlands län (n=6) respektive kommuner i hela Sverige (n= 241).

Svarsalternativ	Västernorrlands län (procent)	Riket (procent)
Det tidiga livets villkor	3 (50)	121 (50)
Levnadsvanor	3 (50)	104 (43)
Hälsofrämjande, förebyggande och tidiga insatser	3 (50)	113 (47)
Jämlik hälsa	2 (33)	105 (44)
Annat område	2 (33)	55 (23)
Någon prioritering är inte gjord	2 (33)	45 (19)
Inkomster och försörjningsmöjligheter	1 (17)	42 (17)
Boende och närmiljö	1 (17)	62 (26)
Kontroll, inflytande och delaktighet	1 (17)	79 (33)
En jämlik och hälsofrämjande sjukvård	1 (17)	22 (9)
Kunskap, kompetenser och utbildning	0 (0)	85 (35)
Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö	0 (0)	43 (18)

Gemensamma mål och insatser för en god och jämlik hälsa

Diagram 4. Har kommuner och regionen i länet prioriterat gemensamma mål och insatser för en god och jämlik hälsa? Enbart svar från kommuner som angivit "jämlik hälsa" som ett av de mest prioriterade områdena i folkhälsoarbetet 2022. Svar från kommuner i Västernorrlands län (n=2).

Tabell 6. Har kommuner och regionen i länet prioriterat gemensamma mål och insatser för en god och jämlik hälsa? Enbart svar från kommuner som angivit "jämlik hälsa" som ett av de mest prioriterade områdena i folkhälsoarbetet 2022. Svar från kommuner i Västernorrlands län (n=2) respektive kommuner i hela Sverige (n=105).

Svarsalternativ	Västernorrlands län (procent)	Riket (procent)
Ja	1 (50)	71 (68)
Nej	0 (0)	16 (15)
Vet inte	1 (50)	18 (17)

Samverkan – sammanfattande kommentarer

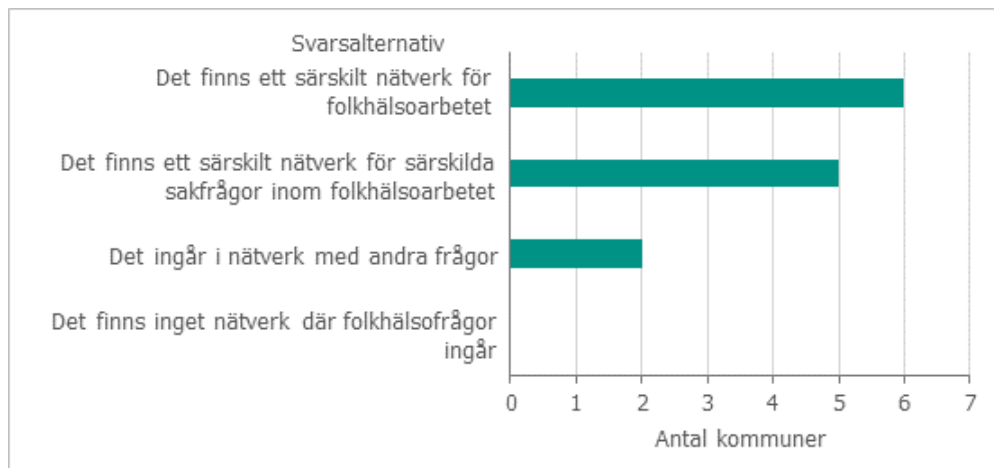
En majoritet av kommunerna uppger att det finns ett särskilt nätverk för folkhälsoarbetet i länet eller ett särskilt nätverk för särskilda sakfrågor inom folkhälsoarbetet. Det vanligaste är ett särskilt nätverk för folkhälsoarbetet.

Färre än hälften av länets kommuner uppger att det i länet finns ett råd, en kommitté eller ett nätverk för politiker i kommunen och regionen där folkhälsofrågor diskuteras.

Samtliga kommuner i länet samverkar med regionen eller andra kommuner om statistik inom folkhälsa.

Nätverk för folkhälsoarbete

Diagram 5. Finns det i ert län ett övergripande nätverk där folkhälsofrågor ingår för tjänstepersoner? Mer än ett svarsalternativ kan anges. Svar från kommuner i Västernorrlands län (n=6).

Tabell 7. Finns det i ert län ett övergripande nätverk där folkhälsofrågor ingår för tjänstepersoner? Mer än ett svarsalternativ kan anges. Svar från kommuner i Västernorrlands län (n=6) respektive kommuner i hela Sverige (n=235).

Svarsalternativ	Västernorrlands län (procent)	Riket (procent)
Det finns ett särskilt nätverk för folkhälsoarbetet	6 (100)	167 (71)
Det finns ett särskilt nätverk för särskilda sakfrågor inom folkhälsoarbetet	5 (83)	168 (71)
Det ingår i nätverk med andra frågor	2 (33)	54 (23)
Det finns inget nätverk där folkhälsofrågor ingår	0 (0)	7 (3)

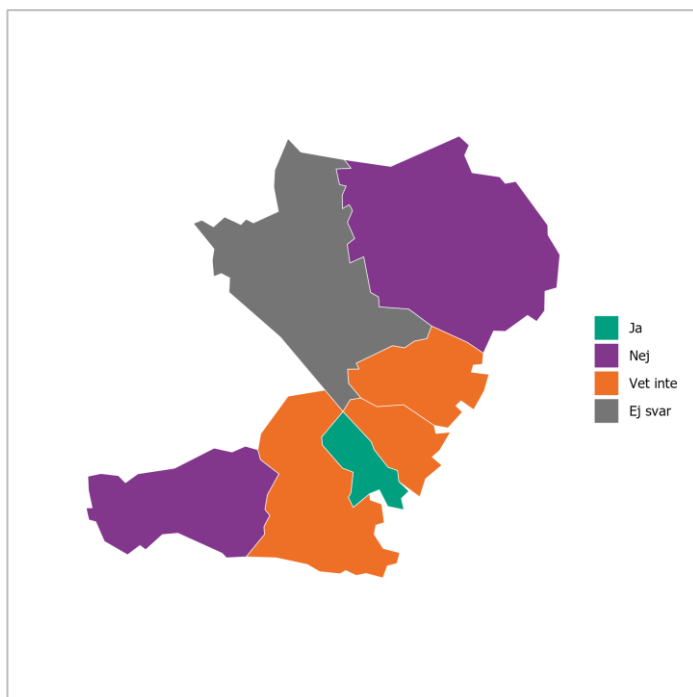
Struktur och innehåll i nätverken

I nätverken där folkhälsofrågor ingår är det lika vanligt att kommuner, regionen och länsstyrelsen deltar, det uppger sex av sex kommuner. Näst vanligast är att kommunförbundet ingår, det uppger fyra kommuner. Det vanligaste är att nätverken samordnas av annan aktör.

I de kommuner där folkhälsofrågor ingår i ”nätverk med andra frågor”, är de andra frågor som diskuteras ”regional utveckling”, ”hållbar utveckling och Agenda 2030” samt ”andra frågor” (ej specificerat vad).

Samverkansytta för politiker

Diagram 6. Finns det i ditt län ett råd, en kommitté eller ett nätverk för politiker i kommuner och region där folkhälsofrågor diskuteras? Svar från kommuner i Västernorrlands län (n=6).

Tabell 8. Finns det i ditt län ett råd, en kommitté eller ett nätverk för politiker i kommuner och region där folkhälsofrågor diskuteras? Svar från kommuner i Västernorrlands län (n=6) respektive kommuner i hela Sverige (n=238).

Svarsalternativ	Västernorrlands län (procent)	Riket (procent)
Ja	1 (17)	128 (54)
Nej	2 (33)	28 (12)
Vet inte	3 (50)	82 (34)

Statistiksamverkan med regionen eller andra kommuner

Tabell 9. Samverkar organisationen med regionen eller andra kommuner om statistik inom folkhälsa? Svar från kommuner i Västernorrlands län (n=6) respektive kommuner i hela Sverige (n=236).

Svarsalternativ	Västernorrlands län (procent)	Riket (procent)
Ja	6 (100)	177 (75)
Nej	0 (0)	29 (12)
Vet inte	0 (0)	30 (13)

Så här svarade regionen på enkäten

Organisering

Region Västernorrland har organiserat folkhälsoarbetet på tjänstepersonnivå genom en egen avdelning eller enhet för folkhälsoarbetet. Regionens folkhälsoarbete är organiserat inom regional utveckling.

Styrning

I Region Västernorrland ingår folkhälsoarbetet i följande styrdokument:

- Regional utvecklingsstrategi (RUS).
- Styrdokument för hållbar utveckling.
- Styrdokument för social hållbarhet.
- Styrdokument för hälso- och sjukvård.
- Separat styrdokument för folkhälsoarbetet.

I Region Västernorrland är styrdokumenterna för hållbar utveckling samt för hälso- och sjukvård beslutade av fullmäktige.

Inriktning

Följande områden var mest prioriterade i folkhälsoarbetet i Region Västernorrland under 2022:

- Jämlik hälsa.
- Levnadsvanor.

Region Västernorrland uppger att kommuner i länet och regionen prioriterat gemensamma mål och insatser för en god och jämlik hälsa under 2022.

Samverkan

Regionen tillfrågades om det i länet finns ett övergripande nätverk där folkhälsofrågor ingår för tjänstepersoner. Region Västernorrland anger att det finns ett övergripande särskilt nätverk för folkhälsofrågor. I detta nätverk deltar kommuner, regionen, länsstyrelsen samt andra organisationer. I Region Västernorrland är det regionen som samordnar nätverken.

Region Västernorrland anger att det i länet finns ett råd, en kommitté eller ett nätverk för politiker i kommunerna och regionen där folkhälsofrågor diskuteras.

Regionen samverkar med kommuner om statistik inom folkhälsa.

Så här svarade länsstyrelsen på enkäten

Organisering

Länsstyrelsen Västernorrland anger att det under 2022 fanns en eller flera chefer i organisationen med ett särskilt uttalat ansvar för att driva och leda folkhälsoarbetet.

Styrning

Länsstyrelsen Västernorrland har svarat att man inte har något eget styrdokument för folkhälsoarbetet, då man inte styr på det sättet.

Folkhälsa ingår i organisationens beslutade målstyrning inklusive dess uppföljning på följande sätt:

- Som ett perspektiv som ska beaktas.
- Som en del av uppföljningen och återrapporteringen (till exempel tertialrapporter eller årsredovisning).

Inriktning

Länsstyrelsen har fått gradera på en skala från 0 (inte alls) till 6 (i hög utsträckning) vilka mål de använder som struktur eller vägledning i sitt folkhälsoarbete.

Länsstyrelsen uppger att följande mål i hög utsträckning (5-6) används som struktur eller vägledning i folkhälsoarbetet under 2022:

- Det nationella folkhälsopolitiska målet.
- De åtta nationella folkhälsopolitiska målområdena.
- Eget mål för organisationen.
- Andra nationella politiska målområden.

Samverkan

Den eller de funktioner vid Länsstyrelsen Västernorrland som har ansvar för det generella folkhälsoarbetet samverkar med flera olika aktörer. Samverkan kan vara såväl formaliserad som inte formaliserad. Under 2022 samverkade länsstyrelsen med följande aktörer:

- den egna organisationen
- andra länsstyrelser
- regionen
- kommuner
- Folkhälsomyndigheten
- universitet eller högskola
- kommunförbund eller liknande
- annat.

Bilaga – deltagande kommuner i länet

Tabell B1. Deltagande i enkäten bland kommuner i Västernorrlands län
(n=sex av totalt sju kommuner i länet).

Kommun	Besvarat enkäten
Härnösand	Ja
Kramfors	Ja
Sollefteå	Nej
Sundsvall	Ja
Timrå	Ja
Ånge	Ja
Örnsköldsvik	Ja

Vill du veta mer?

Folkhälsopolitiken ger oss en gemensam riktning

Den nationella folkhälsopolitiken tar sin utgångspunkt i målet ”att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation”. Målet följs av åtta målområden med fokusområden som synliggör var arbete behöver göras för att nå målet till 2048 (en generation). Folkhälsopolitiken sätter ramar och fungerar vägledande för såväl det statliga som det regionala och kommunala folkhälsoarbetet.

Ett strategiskt och kunskapsbaserat folkhälsoarbete ökar måluppfyllelsen

För att nå det nationella folkhälsopolitiska målet krävs insatser på alla nivåer och av aktörer inom olika sektorer som kan kopplas till de miljöer och villkor som finns där vi föds, växer upp, leker, lär, arbetar, har vår fritid och åldras.

För att folkhälsoarbetet ska bli effektivt behöver vissa förutsättningar finnas. Det kan handla om att organisationen har tydliga mål, att arbetet resurssätts och att kompetens och tid finns för att prioritera, leda, samordna och följa upp arbetet.

På vår webbplats hittar du information om

- vad som styr folkhälsopolitiken
- hur folkhälsopolitiken samordnas
- stödmaterial om folkhälsopolitiken
- vad folkhälsa, jämlik hälsa och folkhälsoarbete är
- vem som gör vad inom folkhälsoområdet
- hur du kan planera, implementera och driva utvecklingsarbete inom området folkhälsa.

[Om folkhälsa och folkhälsoarbete \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se)

Uppföljning av folkhälsan är ett viktigt stöd

För att driva folkhälsoarbetet framåt och veta vad det ger för resultat, är uppföljning ett viktigt stöd. Därför har vi tagit fram ett antal kärnindikatorer som representerar folkhälsopolitikens åtta målområden samt hälsotillståndet i befolkningen. Utifrån detta sammanställer vi regelbundet kunskap om hur folkhälsan i Sverige utvecklas.

På vår webbplats hittar du bland annat

- folkhälsostatistik på läns- och kommunnivå
- information om kärnindikatorerna
- årsrapporter.

[Folkhälsan i Sverige \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se)

Folkhälsomyndigheten

Solna Nobels väg 18, 171 82 Solna. **Östersund** Campusvägen 20. Box 505, 831 26 Östersund.

www.folkhalsomyndigheten.se